C/2026/3938

1.9.2026

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2026,

Slovakian talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2026/3938)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 lausunnon Slovakian alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2026. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Slovakia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi, suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([3]) 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.

(3) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kestävän talouskasvun kriittisiksi pilareiksi kolme välttämätöntä muutosta: innovointi, vähähiilistäminen ja kilpailukyky sekä turvallisuus. Kilpailukykykompassi on julkaisemisestaan lähtien ollut eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvän työn johtonuora. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on EU:n strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(4) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen ([4]) viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksoilla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää vakiinnuttaa sen puitteissa tuetut ja toteutetut uudistukset ja investoinnit sekä hyödyntää jatkotoimien perustana niistä erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.

(5) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Slovakiaa koskevan maaraportin vuodelta 2026. Siinä arvioidaan Slovakian edistymistä vuoden 2025 maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Slovakia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Slovakialla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Slovakian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

([3]) EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Slovakiasta perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Slovakian makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin 20 päivänä toukokuuta 2026 ([5]). Komissio totesi 3 päivänä kesäkuuta 2026, että Slovakialla on makrotalouden epätasapainoja. Slovakialla on erityisesti edelleen haavoittuvuuksia, jotka liittyvät ulkoiseen ja julkisen talouden rahoitusasemaan, kilpailukykyyn, asuntomarkkinoihin sekä kotitalouksien velkaan, ja politiikkatoimet ovat edelleen vähäisiä. Vaikka vaihtotaseen alijäämä supistui vuonna 2025 energian hintojen alenemisen ja viennin vahvistumisen ansiosta, sen odotetaan heikkenevän vuonna 2026 ulkoisen tilanteen heikentyessä. Julkisen talouden alijäämä supistui vuonna 2025, mutta se on edelleen suuri ja rasittaa ulkoista tasapainoa. Lisäksi sen ennustetaan pysyvän pitkälti muuttumattomana vuonna 2026 ja kasvavan vuonna 2027 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, mikä kasvattaa julkista velkaa. Inflaatio ylitti selvästi euroalueen inflaation vuonna 2025, mikä johtui osittain alv-kantojen korotuksista, ja pohjainflaation ennustetaan pysyvän euroalueen korkeimpien joukossa vuonna 2026. Nopeasti kasvavat yksikkötyökustannukset ovat heikentäneet kilpailukykyä entisestään, ja niiden odotetaan edelleen kasvavan suhteellisen nopeasti vuonna 2026. Asuntojen hinnat nousivat vuonna 2025 asuntolainojen korkojen laskettua, ja ne todennäköisesti nousevat edelleen jyrkästi tarjonnan rajallisuuden vuoksi. Myös kotitalouksien lainanotto kasvoi, kun korot olivat matalampia ja tulot suurempia. Edistyminen politiikkatoimissa on ollut vähäistä. Jatkossa haavoittuvuuksia voitaisiin vähentää puuttumalla tehokkaasti työn verotuksen, kilpailukyvyn, asuntotarjonnan ja finanssipolitiikan keskeisiin kysymyksiin.

(7) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission arvioinnin pohjalta ja sen suosituksesta suosituksen Slovakian kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([6]). Suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutuksen jakautuminen neljälle vuodelle. Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 3,8 prosenttia vuonna 2025, 0,9 prosenttia vuonna 2026, 1,6 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen eli vuoteen 2023 verrattuna ovat 10,3 prosenttia vuonna 2025, 11,2 prosenttia vuonna 2026, 13,0 prosenttia vuonna 2027 ja 14,8 prosenttia vuonna 2028. Nämä nettomenojen enimmäiskasvuprosentit vuosina 2025–2028 vastaavat korjaavaa polkua, jota neuvosto suositteli SEUT-sopimuksen 126 artiklan 7 kohdan mukaisesti 21 päivänä tammikuuta 2025 Slovakian liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi ([7]). Näin ollen liiallisia alijäämiä koskeva menettely jätetään lepäämään Slovakian osalta.

(8) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi ([8]), ja Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta suosituksen, jossa Slovakialle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ([9]), Slovakian esitettyä 8 päivänä heinäkuuta 2025 asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Slovakialle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(9) Slovakia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2026 vuotuisen edistymisraporttinsa ([10]) vuodelta 2026. Siinä kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Slovakian puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

([5]) SWD(2026) 142 final.

([6]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Slovakian kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/645, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/645/oj).

([7]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Slovakian julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi. Kaikki asiakirjat, jotka liittyvät Slovakian liiallista alijäämää koskevaan menettelyyn, ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/slovakia_en.

([8]) Komission tiedonanto ”Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa”, Bryssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

([9]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Slovakialle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi), (EUVL C, C/2025/3974, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3974/oj).

([10]) Vuonna 2026 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(10) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 0,8 prosenttia ja YKHI-inflaatio 4,2 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026 ja 1,5 prosenttia vuonna 2027 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 4,3 prosenttia vuonna 2026 ja 3,2 prosenttia vuonna 2027.

(11) Eurostatin toimittamien tietojen ([11]) perusteella Slovakian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2024 oli 5,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 4,5 prosenttiin vuonna 2025. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa vakauttamistoimenpiteistä ja puolustusinvestointien jäämisestä odotettua pienemmiksi, koska tiettyjen puolustustarvikkeiden toimitukset viivästyivät. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,6 prosenttia vuonna 2026 ja 5,4 prosenttia vuonna 2027. Marginaalinen kasvu vuonna 2026 johtuu pääasiassa edellisvuodelta viivästyneiden puolustustarvikkeiden toimitusten aiheuttamasta investointien kasvusta. Alijäämän kasvu vuonna 2027 johtuu pääasiassa odotetuista puolustustarvikkeiden toimituksista.

(12) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 kiristävä (1,1 % suhteessa BKT:hen). Sen ennustetaan olevan kiristävä myös vuonna 2026 (0,5 % suhteessa BKT:hen) ja vuonna 2027 (1,1 % suhteessa BKT:hen).

(13) Eurostatin toimittamien tietojen ([13]) perusteella Slovakian julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 59,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2025 loppuun mennessä 61,4 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa suuresta julkisen talouden perusalijäämästä. Lisäksi se, että korkomenot kasvavat taloutta nopeammin, vaikuttaa osaltaan velkadynamiikan kasvusuuntaukseen. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen kasvaa ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella vuoden 2026 loppuun mennessä 63,7 prosenttiin ja vuoden 2027 loppuun mennessä edelleen 66,9 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuosina 2026 ja 2027 johtuu pääasiassa erittäin sitkeistä julkisen talouden alijäämistä.

(14) Eurostatin tietojen ([14]) perusteella julkiset puolustusmenot olivat Slovakiassa vuonna 2025 yhteensä 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 0,6 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen viitevuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2026 niiden ennakoidaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan samalla tasolla. Tämä merkitsee viitevuoteen 2021 verrattuna 0,6 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen ([15]).

(15) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sodan puhjettua Lähi-idässä helmikuussa 2026 Slovakia ei ole toteuttanut uusia finanssipoliittisia toimenpiteitä lieventääkseen korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja yrityksiin ([16]).

([11]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

([12]) Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos; perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

([13]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

([14]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan.

([15]) Naton puolustusmenojen määritelmä eroaa julkisen sektorin tehtäväluokituksen mukaisesta puolustusmenojen määritelmästä. Lisäksi voi esiintyä menojen, erityisesti puolustustarvikkeiden, kirjaamisajankohdasta aiheutuvia eroja, koska Nato-raportoinnissa ei noudateta kirjausajankohtaa koskevia kansantalouden tilinpidon sääntöjä.

([16]) Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

(16) Komission laskelmien perusteella Slovakian nettomenot kasvoivat vuonna 2025 1,7 prosenttia ja vuosina 2024 ja 2025 kumulatiivisesti 5,4 prosenttia. Nettomenojen kasvu on vuonna 2025 ollut suositettua enimmäiskasvua pienempi. Kun tarkastellaan vuosia 2024 ja 2025 yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivinen kasvu on suositettua enimmäiskasvua pienempi.

(17) Komission laskelmien perusteella Slovakian nettomenojen ennakoidaan kasvavan 2,9 prosenttia vuonna 2026 ja kumulatiivisesti 8,4 prosenttia vuosina 2024, 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suurempi kuin suositettu enimmäiskasvu. Poikkeama on vuositasolla 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2024, 2025 ja 2026 yhdessä, nettomenojen ennustettu kumulatiivinen kasvu on suositettua enimmäiskasvua pienempi ([17]).

(18) Talousarviomenettelyssä ei myöskään tehdä riittävästi olemassa olevien menojen uudelleenarviointeja, mikä rajoittaa mahdollisuuksia säästöihin, jotka muutoin voisivat parantaa julkista taloutta.

(19) Slovakian verokiila (ansiotuloverotus) ylitti jälleen vuonna 2025 EU:n keskiarvon kaikilla palkkatasoilla ja erityisesti pienituloisilla palkansaajilla. Pakollisten sosiaali- ja terveysmaksujen viimeaikaiset korotukset ovat korottaneet tämän ryhmän verokiilaa entisestään. Juoksevista kiinteistöveroista saadut tulot pysyivät Slovakiassa alhaisina ja jäivät alle EU:n keskiarvon pitkälti johtuen pinta-alaperusteisesta kiinteistöverojärjestelmästä, jossa kiinteää omaisuutta verotetaan pikemminkin pinta-alan kuin markkina-arvon mukaan, mikä rajoittaa tulojen syntymistä, vähentää oikeudenmukaisuutta ja lisää asuntojen hintojen nousupaineita. Ympäristöverotuksesta, kuten liikenteeseen, saastuttamiseen ja luonnonvarojen käyttöön kohdistuvista veroista, saatavat tulot jäävät johdonmukaisesti alle EU:n keskiarvon, mikä osoittaa, että saastuttaja maksaa -periaatetta voitaisiin Slovakiassa toteuttaa nykyistä tiukemmin.

(20) Yhtiöverot ovat kahden viime vuoden aikana nousseet merkittävästi, ja kolmen yhtiöveroluokan käyttöönotto tammikuussa 2025 on lisännyt monimutkaisuutta. Suurten yritysten sekä tosiasiallinen että lakisääteinen veroaste ylittävät EU:n keskiarvon. Liiketoimintaympäristöä vaikeuttaa myös viimeaikainen maksupalveluvero. Samalla yleisen arvonlisäverokannan korottaminen 20 prosentista 23 prosenttiin on lisännyt kotitalouksien verorasitusta, kun taas kaksi alennettua arvonlisäverokantaa, jotka kattavat monia tavaroita ja palveluja, monimutkaistavat järjestelmää ja lisäävät verotukia. Lisäksi kiinteistömyynnin myyntivoitot ovat verovapaita viiden vuoden jälkeen, mikä kaventaa veropohjaa ja kannustaa pitkäaikaisiin asuntoinvestointeihin. Vaikka Slovakian arvonlisäverosäännösten noudattamisvaje on pienentynyt, se ylittää edelleen EU:n keskiarvon, joka on 8,2 prosenttia. Slovakia on edistynyt verohallintonsa digitalisoinnissa, lisätoimet erityisesti jo täytäntöönpantavan sähköisen laskutuksen ja esitäytettyjen veroilmoitusten osalta voisivat auttaa vähentämään verojärjestelmän vuotoja, yksinkertaistamaan säännösten noudattamista ja alentamaan kustannuksia. Samaan aikaan sähköisesti annettujen henkilön tuloveroilmoitusten määrä on edelleen vähäinen ja selvästi alle EU:n keskiarvon.

(21) Sosiaalihuoltojärjestelmä on laajentunut vähitellen viime vuosina ja muuttunut yhä kalliimmaksi. Laajat sosiaalietuudet, kuten pysyvä 13. kuukauden eläke, tuloveron kohdentaminen omille vanhemmille ja energiatuet, eivät tosiasiallisesti kohdistu haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, kun taas energiatoimenpiteet, jotka kattavat nykyisin 90 prosenttia kotitalouksista, vääristävät edelleen markkinoiden hintasignaaleja.

([17]) Koska Slovakia hyötyy kansallisen poikkeuslausekkeen mahdollistamasta joustavuudesta, vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa keskitytään jälkimmäiseen vertailuun.

(22) Slovakiassa on edelleen vakava asuntopula ja EU:n pienin asuntokanta asukasta kohden, ja rakennustoiminta heikkenee entisestään, koska vuoden 2025 ensimmäisellä puoliskolla aloitettiin vain 7 241 uuden asunnon rakentaminen. Tämä laskusuhdanne liittyy asuinrakentamisen laajempaan supistumiseen, sillä myönnettyjen rakennuslupien määrä on laskenut tasaisesti vuoden 2021 ennätysmäärästä vuoden 2024 loppuun asti, minkä vuoksi Slovakian asuntokanta jää selvästi alle EU:n keskiarvon. Lupamenettelyjen sujuvoittamiseen tähtäävä uusi rakennuslaki on hyväksytty, mutta sen täytäntöönpano on alkuvaiheessa eivätkä sen vaikutukset ole vielä toteutuneet. Vuokra-asuntosektori on myös alikehittynyt, sillä vuokra-asuntojen osuus jää huomattavasti alle EU:n keskiarvon eikä ole kasvanut lainkaan ajan mittaan. Väestölaskentatiedot osoittavat jyrkän laskun yksityisten vuokra-asuntojen osuudessa, joka laski vain 0,86 prosenttiin vuonna 2021. Sosiaalinen asuntotuotanto on myös huomattavan riittämätöntä, sillä se on vain 2,5 prosenttia koko asuntokannasta, mikä on yksi EU:n pienimmistä osuuksista. Näillä systeemisillä puutteilla on suhteeton vaikutus syrjäytyneisiin yhteisöihin, erityisesti romaniperheisiin, joista 86 prosenttia elää ahtaissa oloissa, usein eriytyneissä asutuksissa, joista puuttuu perusinfrastruktuuria, kuten luotettava vesihuolto. Epävarmat asumisolot heikentävät heidän integroitumistaan koulutukseen ja työelämään. Lisäksi asunnottomuus on lisääntynyt Slovakiassa huomattavasti viime vuosikymmenen aikana. Näitä haasteita pahentaa se, että asumistuet kattavat vain murto-osan vuokrakustannuksista eivätkä tarjoa merkityksellistä tukea vuokran kohtuuhintaisuuteen.

(23) Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(24) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja koheesiorahaston tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Slovakia jää niiden toteuttamisessa alle EU:n keskiarvon sekä hankkeiden valinnan että maksujen osalta. On tärkeää tehostaa ja vauhdittaa toimia investointien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Slovakia toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi. Slovakialla on kuitenkin ohjelmien täytäntöönpanossa edelleen haasteita, jotka liittyvät muun muassa T&K-investointeihin ja innovointiin, digitalisaatioon, luonnon ja biologisen monimuotoisuuden suojeluun ja romanien osallisuuteen. Samaan aikaan Slovakian on nopeutettava oikeudenmukaisen siirtymän rahaston täytäntöönpanoa, sillä sen varojen maksaminen päättyy vuoden 2026 lopussa. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Slovakian koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa ([18]) määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

(25) Slovakian itäisillä raja-alueilla on lisähaasteita, jotka haittaavat niiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen näkymiä, kun nykyiset rakenteelliset haasteet pahenevat. Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset lisäävät turvallisuuspaineita, häiritsevät rajat ylittävää taloudellista toimintaa sekä vähentävät investointien houkuttelevuutta.

(26) Slovakialla on useita haasteita, jotka liittyvät liiketoimintaympäristöön ja julkishallintoon, digitalisaatioon, tutkimukseen ja innovointiin, oikeuslaitokseen ja korruptiontorjuntajärjestelmään, hiilestä irtautumiseen ja teollisuuden muutokseen, päästöttömän liikkuvuuden kehittämiseen, työmarkkinoihin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon.

(27) Arvaamaton sääntelykehys haittaa edelleen Slovakian liiketoimintaympäristöä. Nopeutettujen lainsäädäntömenettelyjen ja parlamentin jäsenten aloitteesta tehtävien lakimuutosten runsas käyttö, jolla usein ohitetaan tavanomaiset vaikutustenarvioinnit ja sidosryhmien kuulemiset, lisää sääntelyn epävakautta. Vaikka parempi sääntelykehys on muodollisesti käytössä, sitä sovelletaan epäjohdonmukaisesti ja suurelta osin muodollisesti, mikä rajoittaa sen vaikuttavuutta lainsäädännön laadun ja ennustettavuuden parantamisessa. Tämän seurauksena sidosryhmien kuulemisia ja vaikutustenarviointeja ei sisällytetä riittävästi lainsäädäntöprosessiin ja viimeaikaiset toimenpiteet, myös elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet, ovat tuottaneet vain vähäisiä parannuksia. Samalla hallinnollinen taakka on edelleen suuri, ja monimutkaiset menettelyt ja säännösten noudattamista koskevat vaatimukset haittaavat edelleen liiketoimintaa. Slovakiassa on edelleen sääntelyyn liittyviä ja hallinnollisia esteitä sisämarkkinoiden toiminnalle, jotka vaikuttavat rajat ylittävään palvelujen tarjontaan ja sijoittautumisvapauteen, erityisesti hajanaisten ajokieltojen ja rajoittavien vähittäismyyntisääntöjen vuoksi.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

(28) Paikallishallintorakenteiden hajanaisuus heikentää laadukkaiden julkisten palvelujen tarjoamista edelleen. Suuri määrä pieniä kuntia, joiden hallinnolliset valmiudet ovat usein rajalliset ja rahoitus riittämätön niiden vastuisiin nähden, rajoittaa vaikuttavaa investointisuunnittelua ja EU:n varojen käyttöä. Vaikka strategisen koordinoinnin parantamisessa keskustasolla ja hallinnollisten valmiuksien kokoamisessa paikallistasolla on edistytty jonkin verran pilotoimalla yhteisiä palvelukeskuksia, kuntien välinen yhteistyö on edelleen vähäistä eikä paikallishallinnon kokonaisuudistusta ole vielä aloitettu.

(29) Viimeaikaiset lainsäädäntömuutokset ovat heikentäneet julkisten hankintojen avoimuutta ja kilpailua. Julkaisukynnysten korottaminen ja menettelyjen yksinkertaistaminen ovat vähentäneet hallinnollista taakkaa, mutta myös lisänneet kilpailuun ja avoimuuteen liittyviä riskejä, erityisesti kynnysarvon alittavien sopimusten osalta. Hankintamenettelyt ovat edelleen pitkiä, ja valtaosa sopimuksista myönnetään edelleen alhaisimman hinnan perusteella, mikä rajoittaa laatunäkökohtien ja elinkaarikustannusten huomioon ottamista. Tehokkaan valvonnan varmistaminen ja toimivaltaisten viranomaisten roolin vahvistaminen kilpailun ja avoimuuden turvaamisessa on olennaisen tärkeää julkisten menojen vaikuttavuuden parantamiseksi ja hyvän hallintotavan tukemiseksi.

(30) Oikeuslaitokseen ja korruptiontorjuntakehykseen liittyy edelleen huolia, ja valmiudet havaita ja tutkia korkean tason korruptiota sekä nostaa siitä syytteitä ovat heikentyneet entisestään. Käsitykset ja ilmoitetut kokemukset korruptiosta Slovakian liiketoiminnassa ovat edelleen hyvin yleisiä. Vuosina 2024 ja 2025 havaitut riskit, jotka johtuvat erikoistuneiden korruptiontorjuntavirastojen (erityissyyttäjänvirasto ja kansallinen rikosvirasto) purkamisesta ja rikoslain uudistuksesta, jolla lyhennettiin vanhentumisaikoja ja alennettiin korruptiorikoksista annettuja rangaistuksia, ovat edelleen toteutuneet. Valtakunnansyyttäjällä on lisäksi toimivalta kumota alempien syyttäjien ja lainvalvontaviranomaisten lopullisia päätöksiä esitutkintavaiheessa. Havaittujen ja syytteeseen asetettujen korruptiotapausten määrä on vähentynyt jyrkästi poliisin ja syyttäjänlaitoksen uudelleenjärjestelyn jälkeen. Useisiin korkean tason korruptiotapauksiin vaikutti peruuttamattomasti se, että korruptiorikoksista määrättäviä seuraamuksia on alennettu ja rikoksentekijöiden oikeuden eteen saattamiselle asetettua määräaikaa lyhennetty. Yritys purkaa väärinkäytösten paljastajien suojeluvirasto herätti joulukuussa 2025 lisähuolia korruptiontorjuntakehyksestä ja siitä, että mahdolliset väärinkäytösten paljastajat pelkäisivät antaa tietoja korkean tason korruptiosta. Kaiken kaikkiaan nämä tapahtumat ovat tuoneet vankan korruption torjuntaa koskevan kehyksen puutteen entistä paremmin esille, ja nykyinen kehys on altis asiattomalle vaikuttamiselle. Toimivaltaisten viranomaisten riittämättömän erikoistumisen osalta havaittujen puutteiden korjaamiseksi tarvitaan merkittäviä toimia.

(31) Oikeuslaitoksessa toteutettiin organisaatiouudistus, jota arvioidaan parhaillaan. Edelleen riittämättömät takeet oikeuslaitoksen riippumattomuudesta aiheuttavat kuitenkin huolta, erityisesti tuomarineuvoston jäsenten osalta, joiden toimivaltaa lisättiin entisestään esimerkiksi kurinpitomenettelyissä, vaikkakin hallitus teki äskettäin aloitteita heidän erottamisekseen tehtävästään. Tämä kehitys aiheuttaa suoria riskejä Slovakian liiketoiminta- ja sääntely-ympäristölle.

(32) Slovakia on edistynyt digitaalisen infrastruktuurin rakentamisessa niin kaupunki- kuin maaseutualueilla, ja yksityiset teleoperaattorit investoivat gigabitti- ja 5G-verkkoihin. Suhteellisen huono peitto maaseudulla ja rajoitettu julkinen varainkäyttö edellyttävät kuitenkin lisätoimia. Vuonna 2025 toteutettujen lainsäädäntötoimenpiteiden, kuten rakennuslain ja gigabitti-infrastruktuurilain, odotetaan tukevan digitaalisen infrastruktuurin käyttöönottoa, mutta sääntelyyn liittyy edelleen joitakin haasteita. Digitaaliteknologian hidas käyttöönotto Slovakiassa haittaa edelleen kilpailukykyä ja kasvua, sillä vain 57 prosentilla pienistä ja keskisuurista yrityksistä (pk-yritykset) oli vuonna 2025 vähintään perustason digitaalinen intensiteetti, kun EU:n keskiarvo on 71 prosenttia. Riittämättömät digitaaliset taidot ja työntekijöiden täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä vaikeudet tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoiden houkuttelemisessa aiheuttavat yrityksille merkittäviä haasteita. Useista jatkuvista toimista huolimatta hajanaisuus, riittämättömät panostukset käyttäjäkokemukseen ja sähköisen hallinnon hidas toteutus heikentävät uudistusten uskottavuutta. Tämä korostaa tarvetta parantaa datan hallintaa, yhteentoimivuutta ja sähköisten viranomaispalvelujen integrointia.

(33) Slovakia luokiteltiin ”kehittymässä olevaksi innovoijaksi” vuonna 2025, ja ero sen tulosten ja EU:n keskiarvon välillä kasvaa. Tutkimus- ja kehitysmenojen osuus julkisesta varankäytöstä oli 0,45 prosenttia vuonna 2023 ja laski 0,39 prosenttiin vuonna 2024, mikä on huomattavasti alle EU:n keskiarvon. Vuonna 2023 hallitus sitoutui ylläpitämään kehitysuraa, jolla julkisten tutkimus- ja kehitysmenojen pitäisi nousta 0,67 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä. Tätä kehitysuraa on pidettävä yllä Slovakian kilpailukyvyn parantamiseksi ja täydennettävä edistämällä yksityisiä T&K-investointeja, jotka ovat edelleen kriittisen alhaisella tasolla.

(34) Slovakian tutkimus- ja innovointiympäristö on edelleen pirstaleinen, ja yritysten ja tutkimussektorin yhteistyön parantamisessa on edistytty vain vähän. Tutkimus- ja innovointiekosysteemiltä puuttuu ennakoitavuus, koska sen institutionaalinen kehys on alikehittynyt eikä sisällä selkeästi määriteltyjä vastuita. Avustusten myöntämistä ja tietämyksen siirtoa koskevien kansainvälisten arviointien tekemiseen liittyvien, elpymis- ja palautumissuunnitelman puitteissa kehitettyjen käytäntöjen edistäminen on avainasemassa, jotta voidaan parantaa tutkimustulosten laatua ja lisätä niiden onnistuneen kaupallistamisen todennäköisyyttä. Jotta yritysten ja tiedemaailman välistä yhteistyötä ja erityisesti teknologian siirtoa voidaan edistää entistä paremmin, Slovakian olisi hyödyllistä noudattaa yliopistoissa syntyneiden teollis- ja tekijänoikeuksien omistajuutta koskevia kansainvälisiä parhaita käytäntöjä.

(35) Pk-yritysten mahdollisuudet investoida tutkimukseen ja kehitykseen ovat rajalliset, sillä nykyinen tutkimuksen ja kehityksen verokannustinjärjestelmä suosii suurempia yrityksiä. Tutkimuksen ja kehityksen kannustinjärjestelmien parantaminen ja tutkimus- ja kehityspolitiikan suuntaaminen enemmän pk-yrityksille voisi edistää Slovakian kasvupotentiaalia.

(36) Slovakian taloudella, myös sen suurella ja energiaintensiivisellä teollisuussektorilla, on edelleen kilpailukykyyn liittyviä haasteita nykyaikaistamistoimien ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen ohella. Teollisuussektorin energiankulutus ja hiili-intensiteetti ovat edelleen suuria, vaikka molemmat ovat viime vuosina laskeneet tehokkuuden paranemisen ja rakenteellisten muutosten vuoksi. Korkeat energian hinnat muodostavat yrityksille edelleen merkittävän haasteen rakenteellisista ongelmista johtuen. Slovakian on jatkettava investointeja energiatehokkuuteen ja edistettävä teollisuusprosessien sähköistämistä, jotta se voi irtautua hiilestä kustannustehokkaasti ja säilyttää samalla teollisuutensa kilpailukyvyn. Tähän voitaisiin myös luoda kannustimia toimenpiteillä, joilla parannettaisiin sähkön ja maakaasun hintojen suhdetta. Kotimaisen valmistusteollisuuden potentiaali nettonollatuotantoteknologioiden tuotannossa on edelleen vajaakäytössä. Nousevien teollisuudenalojen integrointi EU:n arvoketjuihin ja innovaatiovetoisempiin tuotteisiin siirtyminen ovat edelleen keskeisiä mahdollisuuksia Slovakian taloudelle.

(37) Vaikka Slovakia on pyrkinyt monipuolistamaan maakaasun hankintalähteitä ja vähentämään kysyntää, sen riippuvuus Venäjän fossiilisista polttoaineista on edelleen merkittävä, mikä altistaa maan ulkoisille riskeille. Vuonna 2025 yli 50 prosenttia maakaasusta ja yli 80 prosenttia öljystä oli peräisin Venäjältä. Uusiutuvien energialähteiden osuus Slovakian sähköntuotannosta oli vuonna 2025 EU:n alhaisimpien joukossa, eikä maan tuulivoimapotentiaalia ole hyödynnetty. Slovakian hiilestä irtautuminen perustuu pääasiassa ydinvoimaan, kun hiilestä luovuttiin asteittain vuonna 2023. Kallis maakaasu vaikuttaa edelleen merkittävästi sähkön keskihintoihin. Sen osuuden vähentäminen sähköntuotannossa auttaisi vakauttamaan Slovakian sähköjärjestelmää, tekisi sähköstä kohtuuhintaisempaa ja tukisi kilpailukykyä. Slovakia on toteuttanut toimia nopeuttaakseen uusiutuvan energian käyttöönottoa ja parantaakseen lainsäädäntökehystä osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa, mutta uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto on edelleen hyvin hidasta. Pitkän aikavälin varmuuden puute uusiutuvan energian sijoittajille on edelleen keskeinen rakenteellinen este uusien hankkeiden kehittämiselle. Erityisesti energiahuutokauppojen käytön lisääminen ja pitkäaikaisten sopimusten käytön laajentaminen tukisivat suurempien uusiutuvia energialähteitä koskevien hankkeiden kehittämistä ja tarjoaisivat energiaintensiivisille teollisuudenaloille uusia ratkaisuja hiilestä irtautumiseen.

(38) Tarvitaan lisätoimia uusien verkkoinvestointien vauhdittamiseksi ja verkon kapasiteetin lisäämiseksi, jotta voidaan huomioida teollisuuden ja kestävän liikkuvuuden kasvaneet sähköistämistarpeet. Lämmityksen ja jäähdytyksen vähähiilistämisen edistäminen lisäämällä uusiutuvien ratkaisujen käyttöä auttaisi ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja energian hintojen kohtuullistamisessa. Lämmityksen siirtymistä vähähiiliseen talouteen voitaisiin sähköistämisen edistämisen lisäksi vahvistaa laajentamalla maalämmön käyttöä, koska geologiset olosuhteet ovat siihen suotuisat joillakin Slovakian alueilla.

(39) Päästöttömän liikkumisen erittäin pienestä markkinaosuudesta Slovakiassa esimerkkinä on paitsi yksi EU:n pienimmistä päästöttömien ajoneuvojen uusien rekisteröintien osuuksista, myös päästöttömän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin käyttöönoton viivästyminen. Vaikka Slovakia on hyväksynyt elpymis- ja palautumissuunnitelmansa yhteydessä joitakin uudistuksia, kannustimet päästöttömien ajoneuvojen ja infrastruktuurin käyttöönoton tukemiseksi eivät ole vielä toteutuneet. Sähköistä liikkumista koskevassa toimintasuunnitelmassa esitettyjen kannustimien käyttöönotto on ratkaisevan tärkeää, jotta yksityiseltä sektorilta saadaan merkittäviä lisäinvestointeja. Vastaavasti Slovakian raideliikenneinfrastruktuurin uudistaminen etenee hitaasti, mikä rajoittaa raideliikenteen houkuttelevuutta sekä matkustajille että kaupallisille käyttäjille. Slovakiassa kansallisen liikenneinfrastruktuurin rakentamisen ja peruskorjausten pitkän aikavälin rahoitusta ei myöskään ole järjestetty keskitetysti. Tätä voitaisiin parantaa liikenneinfrastruktuurin kehittämistä ja ylläpitoa koskevilla kiinteillä ja ennakoitavilla kansallisilla talousarvio-osuuksilla, joita käytetään eurooppalaisen sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteisrahoituksen rinnalla. Lisäksi liikenneinfrastruktuuriin tehtäviä investointeja edeltävää vaihetta on virtaviivaistettava edelleen infrastruktuurin kehittämisen ja ylläpidon nopeuttamiseksi. Riittävien vaihtoehtojen puute Slovakian liikenteessä, erityisesti maaseutualueilla, myös rajoittaa usein asianomaisten pienituloisten kotitalouksien liikkuvuutta ja pääsyä peruspalveluihin. Julkisen liikenteen yhteyksien, aktiivisten ja kysyntään perustuvien liikkuvuusmahdollisuuksien sekä sosiaalisten taksien tarjonta pienituloisille kotitalouksille on jäljessä alueilla, joihin vaikutukset kohdistuvat eniten, kuten Keski- ja Itä-Slovakiassa.

(40) Vaikka Slovakialla on ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva suunnitelma, ilmastokestävyyttä koskevien politiikkojen täytäntöönpano on jäänyt jälkeen, koska institutionaaliset valmiudet ovat puutteelliset, politiikkojen tuntemus alueellisella ja paikallisella tasolla on heikkoa ja ministeriöiden välinen yhteistyö on riittämätöntä. Veden laatu ja vesihuolto heikkenevät edelleen, mikä johtuu myös hydromorfologisista vaihteluista ja torjunta-aineiden aiheuttamasta saastumisesta, ja tällä on vaikutuksia teollisuuden ja maatalouden tuottavuuteen sekä ihmisten terveyteen. Vaikka pakkausjätteen kierrätyksessä on edistytty jonkin verran, on edelleen vaara, että Slovakia ei saavuta yhdyskuntajätettä ja pakkausjätettä koskevia tavoitteitaan sekä yhdyskuntajätteen kaatopaikkasijoitusta koskevaa vuoden 2035 tavoitettaan. Maa- ja metsätalouden sekä veteen liittyvän teollisuuden tuottavuuteen vaikuttaa myös ekosysteemien heikkenevä luonne, jolla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Tämä johtuu esimerkiksi kestämättömän metsä- ja maatalouden, infrastruktuurin kehittämisen ja vieraslajien aiheuttamista paineista.

(41) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Slovakialle osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

(42) Aliedustettujen ryhmien, erityisesti romanien sekä alhaisen osaamistason ja ikääntyneiden työntekijöiden, korkea pitkäaikaistyöttömyys on edelleen haaste, joka syventää osaamisvajetta ja alueellisia eroja. Vaikka tilanne on maan itäisillä alueilla huonompi, investoinnit politiikkoihin, joilla autetaan haavoittuvassa asemassa olevia ihmisryhmiä työllistymään tai säilyttämään työpaikkansa, ovat kuitenkin jääneet vähäisiksi. Etenkin naisten osallistumista työmarkkinoille vaikeuttaa myös erityisesti alle 3-vuotiaille suunnattujen kohtuuhintaisten ja laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen riittämätön saatavuus ja käyttö, jossa on heikommassa asemassa oleviin ryhmiin vaikuttavia eroja. Mahdollisuudet osa-aika- ja etätyön kaltaisiin joustaviin työjärjestelyihin ovat edelleen hyvin vähäisiä.

(43) Slovakialla on sitkeitä koulutus- ja osaamisjärjestelmään liittyviä haasteita, mikä rajoittaa pitkän aikavälin kasvua ja työmarkkinatuloksia. Erityisesti heikommassa asemassa olevien oppijoiden, myös syrjäytyneissä romaniyhteisöissä asuvien, perustaitojen vahvistamisessa on edistytty vain vähän. Viimeaikaisissa lainsäädäntöuudistuksissa on otettu käyttöön toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan matemaattista lukutaitoa ja vahvistamaan perustaitoja. Suurella osalla oppilaista ei ole vähimmäisosaamista ydinaineissa, ja heidän tuloksensa jäävät alle EU:n keskiarvon. Poissaolot ja koulunkäynnin keskeyttäminen erityisesti maaseutualueilla heikentävät koulutustuloksia entisestään. Käynnissä olevista uudistuksista huolimatta tukitoimenpiteiden saatavuus on edelleen riittämätöntä erityisesti erityisopetusta tarvitseville oppilaille, mikä estää yhtäläisen ja osallistavan pääsyn laadukkaaseen koulutukseen.

(44) Osaamisvaje on edelleen huomattava ja vaikuttaa yli puoleen yrityksistä, mikä on osoitus siitä, ettei työvoiman osaaminen vastaa työmarkkinoiden tarpeita. Vaikka aikuiskoulutuksessa on edistytty jonkin verran, erityisesti alhaisemman osaamistasojen työntekijöiden osallistuminen on edelleen vähäistä. Osallistuminen työssäoppimiseen jää edelleen alle EU:n keskiarvon, digitaalisissa perustaidoissa on puutteita ja naisten osallistuminen STEM-aineiden opintoihin on vähäistä. Ammatillisen koulutuksen uudistamiseksi ja STEM-urapolkujen vahvistamiseksi on hyväksytty toimenpiteitä, joilla parannetaan toisen asteen matemaattista lukutaitoa. Lisätoimia tarvitaan uudelleen- ja täydennyskoulutuksen lisäämiseksi, opettajakoulutuksen vahvistamiseksi, opetussuunnitelmien uudistusten täytäntöönpanon parantamiseksi ja STEM-alojen oppilasmäärän lisäämiseksi muun muassa muuttamalla toisen asteen teolliset oppilaitokset erikoistuneiksi STEM-alojen oppilaitoksiksi ja vahvistamalla yhteistyötä työnantajien ja korkeakoulujen kanssa. Samaan aikaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus, maasta muuttavien opiskelijoiden suuri määrä ja vähäinen palaamisaste erityisesti korkean kysynnän aloilla vaikuttavat osaavan työvoiman saatavuuteen. Tässä yhteydessä kolmansien maiden kansalaisten integroituminen työmarkkinoille on edelleen vähäistä ja hajanaista, eikä heidän pitkän aikavälin osallisuutensa tukemiseksi ole laadittu kattavaa kehystä. Osaavien ammattilaisten säilyttämisen ja houkuttelun vahvistaminen auttaisi lievittämään työvoimapulaa ja tukisi taloudellista kilpailukykyä.

(45) Slovakian terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyyn kohdistuu edelleen merkittävää rasitusta terveydenhuollon ammattilaisten puutteen ja ikääntymisen vuoksi. Henkilöstön määrä on alle EU:n keskiarvon, yleislääkäreiden määrässä on 21 prosentin vaje ja lähes neljännes sairaanhoitajista lähestyy eläkeikää. Osalle lääketieteellisestä henkilökunnasta hiljattain annetuista palkankorotuksista huolimatta työntekijöiden säilyttämiseen liittyy haasteita, joita ruokkivat huonot työolot, alhainen kiinnostus perusterveydenhuollon työuriin ja muuttoliike. Toimet työvoiman ja infrastruktuurin puutteiden korjaamiseksi ovat edelleen riittämättömiä, sillä ennaltaehkäisevän hoidon osuus terveydenhuoltomenoista oli vain 2,7 prosenttia vuonna 2023, mikä on huomattavasti alle EU:n keskiarvon. Elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitetuista klinikoista ja seulonnan laajennuksista huolimatta nämä toimenpiteet eivät ole vielä merkittävästi parantaneet terveydenhuollon saatavuutta tai tasa-arvoisuutta. Suurten valtionsairaaloiden jatkuva velkaantuminen ja pitkät maksuviivästykset johtuvat järjestelmän tehottomuudesta, jota suuret itse maksettavat kustannukset pahentavat. Elpymis- ja palautumissuunnitelma on osaltaan parantanut terveydenhuoltopalvelujen koordinointia. On kuitenkin toteutettava lisää toimia perusterveydenhuollon ja ennaltaehkäisevän hoidon vahvistamiseksi, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten osalta, kriittisten lääkinnällisten tuotteiden tarjonnan turvaamiseksi ja pitkän aikavälin julkistaloudellisen kestävyyden varmistamiseksi.

(46) Pitkäaikaishoitopalvelujen rahoitus on edelleen riittämätöntä, ja niiden saatavuus on edelleen varsin rajallista erityisesti haavoittuville ryhmille. Koska väestö ikääntyy, pitkäaikaishoitoon käytettävien julkisten menojen odotetaan kasvavan keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Työvoimapula ja alueelliset erot rajoittavat palvelujen tarjontaa erityisesti Slovakian maaseutualueilla ja itäisillä alueilla. Joistakin elpymis- ja palautumissuunnitelman puitteissa tehdyistä alustavista uudistuksista ja investoinneista huolimatta kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuus on edelleen epätasaista eri alueilla ja yhteisöpohjaisten palvelujen kehittäminen on edelleen riittämätöntä.

(47) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2026, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2026 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Slovakialle annettava suositus 1 auttaa noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta ja viidettä euroalueen suositusta, suositus 2 auttaa noudattamaan neljättä euroalueen suositusta, suositus 3 auttaa noudattamaan kahdeksatta ja yhdeksättä euroalueen suositusta, suositukset 4 ja 5 auttavat noudattamaan seitsemättä euroalueen suositusta ja suositus 6 auttaa noudattamaan viidettä euroalueen suositusta.

(48) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1, 2, 3 ja 5. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuuksia, jotka liittyvät asuntomarkkinoihin ja kotitalouksien velkaan. Suosituksissa 1, 2 ja 5 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan ulkoiseen ja julkisen talouden tasapainoon liittyviä haavoittuvuuksia. Suosituksissa 1, 3 ja 5 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan kilpailukykyyn liittyviä haavoittuvuuksia. Suosituksilla 1, 2, 3 ja 5 myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueen talouspolitiikkaa koskevan, vuoden 2026 suositusasiakirjan noudattamiseen johdanto-osan 47 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Slovakia toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. pitäytyy edelleen neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa, mutta hyödyntää joustoa, joka on neuvoston aktivoiman kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu; lisää yleisiä puolustus- ja turvallisuusmenoja sekä puolustusvalmiutta ja varmistaa samalla velkakestävyyden ja varainkäytön tehokkuuden sekä mukauttaa talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että toimenpiteet, joita toteutetaan energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen tai energiaintensiivisten yritysten tarpeisiin kohdennettuja sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä ja että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa EU:n finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; tekee veroyhdistelmästä tehokkaamman muun muassa vähentämällä työmarkkinoiden pidäkkeitä sekä käyttämällä tehokkaammin ympäristöverotusta ja juoksevaa kiinteistöverotusta; yksinkertaistaa verotusjärjestelmää ja parantaa varainkäytön tehokkuutta muun muassa mukauttamalla menoarviot talousarvioprosessiin; vahvistaa edelleen verosäännösten noudattamista muun muassa jatkamalla verohallinnon digitalisointia; säilyttää energiansäästön hintakannustimet ja kohdentaa sosiaalimenot paremmin; vauhdittaa rakentamista virtaviivaistamalla aluesuunnittelua ja lupamenettelyjä, laajentaa yksityisiä vuokramarkkinoita ja edistää kohtuuhintaista ja sosiaalista asuntotuotantoa, myös siltä osin, että haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät voivat pitää asuntonsa;

2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää koheesiopolitiikan säännöstön väliarvioinnin yhteydessä sovittuja joustomahdollisuuksia ja varojen uudelleenkohdentamista strategisiin painopisteisiin; vastaa sosioekonomiseen kehitykseen, turvallisuuteen ja siviilivalmiuteen liittyviin ainutlaatuisiin haasteisiin, jotka vaikuttavat erityisesti unionin itäisellä ulkorajalla sijaitseviin alueisiin, myös tarpeeseen investoida kaksikäyttöinfrastruktuuriin;

3. parantaa liiketoimintaympäristöä luomalla ennakoitavamman sääntelykehyksen ja varmistamalla, että lainsäädäntöprosessiin sisällytetään vaikutustenarviointeja ja sidosryhmien kuulemisia; poistaa jäljellä olevat palvelujen tarjoamisen esteet; paikkaa hallintorakenteiden hajanaisuutta muun muassa valmistelemalla paikallishallinnon uudistuksen; parantaa sähköisten viranomaispalvelujen tarjontaa ja käyttökokemusta; varmistaa avoimuuden ja kilpailun julkisissa hankintamenettelyissä; vahvistaa oikeuslaitosta, myös sen riippumattomuutta, ja parantaa korruptiontorjuntakehyksen tuloksellisuutta muun muassa varmistamalla korkean tason korruptiotapausten asianmukaisen, itsenäisen ja tehokkaan havaitsemisen ja tutkinnan ja niistä syytteeseen asettamisen sekä riittävät ja erikoistuneet valmiudet poliisin ja syyttäjälaitoksen tasolla;

4. jatkaa gigabittiyhteyksien laajentamista erityisesti alueilla, joilla palvelut ovat heikot; lisää digitaaliteknologioiden käyttöönottoa erityisesti pk-yrityksissä poistamalla käyttöönoton pullonkauloja; parantaa tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa lisäämällä edelleen julkisia tutkimus- ja kehitysinvestointeja sekä virtaviivaistamalla tutkimus- ja innovointitoiminnan hallinto-, rahoitus- ja arviointijärjestelmiä, edistämällä elinkeinoelämän ja tutkimusalan välistä yhteistyötä ja tarkistamalla tutkimuksen ja kehityksen verokannustinjärjestelmää pk-yritysten tukemisen lisäämiseksi;

5. edistää investointeja teollisuuden kilpailukyvyn parantamiseksi, muun muassa luomalla kannustimia hiilestä irtautumiseen ja sähköistämiseen, ja talouden monipuolistamiseksi; nopeuttaa fossiilisten energian toimitusten monipuolistamista poistaakseen asteittain riippuvuuden venäläisistä lähteistä; nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden, erityisesti tuulivoiman, käyttöönottoa ja tehostaa sähköverkkoon liittymisen menettelyjä; tukee lisäinvestointeja verkkoihin, erityisesti sähköverkkoihin sekä lämmitysalan vähähiilistämiseen; tukee päästöttömän liikkumisen käyttöönoton lisäämistä, uudistaa liikenneinvestointien hallinnointia ja nykyaikaistaa ja vahvistaa investointeja kestävään liikenneinfrastruktuuriin, erityisesti rataverkkoon; parantaa resurssihävikin hallintaa ja yhdyskunta- ja pakkausjätteen uudelleenkäyttöä sekä vahvistaa luonnonvarojen säilyttämistä ja lisää ilmastokestävyyttä ja vesiresilienssiä, myös valtavirtaistamalla luontoon perustuvat ratkaisut ja saattamalla päätökseen kansallispuistojen vyöhykejaon;

6. vahvistaa aliedustettujen ryhmien osallistumista työmarkkinoille erityisesti alueilla, joilla työttömyys on korkea, ja edistää joustavampia työjärjestelyjä; lisää alle 3-vuotiaille suunnatun kohtuuhintaisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen saatavuutta; varmistaa yhtäläisen ja osallistavan pääsyn laadukkaaseen koulutukseen kaikilla tasoilla keskittyen perustaitojen opetukseen, myös heikommista lähtökohdista tuleville lapsille; laajentaa aikuisten uudelleen- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia muun muassa investoimalla digitaalisiin taitoihin ja opettajankoulutukseen sekä lisäämällä osallistumista STEM-aineiden koulutusohjelmiin; parantaa osaavien ammattilaisten säilyttämistä ja houkuttelua työvoimapulan lievittämiseksi; parantaa perusterveydenhuollon tarjontaa ja laajentaa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon toimenpiteitä; vahvistaa terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon järjestelmien häiriönsietokykyä ja julkistaloudellista kestävyyttä sekä varmistaa kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon erityisesti laajentamalla edelleen yhteisöpohjaisia palveluja.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. HARRIS